

УТВЕРЖДЕНО
Директор АНО СПО
«Бирский кооперативный техникум»

« 1 » августа 2017 год

Р.Г. Ахунова
« 30 » августа 2019 год

Р.Г. Ахунова
« 31 » августа 2020 год

Р.Г. Ахунова
« 30 » августа 2021 год

**РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ
ОГСЭ.07 Башкирский язык
в профессиональной деятельности**

Рассмотрено на заседании предметно- цикло-
вой комиссии УГ 43.00.00 Сервис и туризм
Председатель ПЦК

Карам-Карамеева Р.Р.

2018-2019 учебный год Протокол № 5 от 28.06.2018 Карам-Карамеева Р.Р.
2019-2020 учебный год Протокол № 1 от 29.08.2019 Карам-Карамеева Р.Р.
2020-2021 учебный год Протокол № 1 от 28.08.2020 Тохеев Тохеева Т.А.
2021-2022 учебный год Протокол № 1 от 27.08.2021 Тохеев Тохеева Т.А.

БИРСК 2017

ЙӨКМӨТКЕҢЕ

1.	УКЫУ ДИСЦИПЛИНАҒЫНЫҢ ПАСПОРТЫ
2.	УКЫУ ДИСЦИПЛИНАҒЫНЫҢ СТРУКТУРАҒЫ ҺӘМ ЙӨКМӨТКЕҢЕ
3.	УКЫУ ДИСЦИПЛИНАҒЫН ҮТӘУ ШАРТТАРЫ
4.	МАТЕРИАЛДЫ ҮЗЛӘШТЕРЕҮГӘ КОНТРОЛЬ ҺӘМ БИЛДӘ

1. УКУУ ДИСЦИПЛИНАҒЫНЫҢ ПАСПОРТЫ

ОГСЭ 07. БАШКОРТ ТЕЛЕ

1.1 Укуу программаһының кулланылыуы

Тәкдим ителгән программа, башкорт телен укуытыу концепцияһы һәм федераль дәүләт белем биреү стандарты нигезендә урта профессиональ белем биреүсе укуу йорттарында башкорт телен дәүләт теле итеп укуытыу өсөн төзөлдө. Программа алдағы дисциплина буйынса укуытыу өсөн кулланыла: **43.02.08 Сервис домашнего и коммунального хозяйства (вариатив өлөшө)**

Эш программаһы көндөзгө бүлектә укуытыу өсөн төзөлгән.

1.2. Укуу дисциплинаһының белем биреү программаһындағы урыны: дисциплина дөйөм профессиональ белем биреү циклына инә

1.3. Башкорт телен өйрәтеүең максаты һәм бурыстары:

Студенттар түбәндәге күнекмәләргә **эйә булырға тейеш:**

- башкорт теленең үзенсәлекле өндәрен, хәрәфтәрен белеү, телмәрзә куллана алыу;
- сингармонизм законың практик эштә куллана белеү;
- программала тәкдим ителгән темалар, ситуациялар буйынса һүззәрзе, һүзбәйләнештәрзе дөрөс әйтә һәм куллана белеү;
- һүззәрзең мәғәнәһенә карап, уларзы телмәрзә, диалогта, ситуатив аралашыуза куллана алыу;
- тәкдим ителгән ситуацияға бәйләп, диалог, монолог, хикәйә төзөй белеү;
- һөйләмдәрзә һүз тәртибен үзләштерәү; һорау, хәбәр, өндәү һөйләмдәрзе дөрөс интонация менән укуу һәм һөйләү; был һөйләмдәр азағында тыныш билдәләрен кағизәгә ярашлы куя белеү;
- дөрөс һәм тасуири укуу, укуғандың йөкмәткеһен һөйләү;
- һорау һәм яуап бирә алыу;
- йәнле телмәрзе тыңлау һәм төшөнөү; тексты укуу, аңлау һәм йөкмәткеһен һөйләү;
- һүрәттәр, картиналар буйынса һөйләм, хикәйә төзөү;
- зур булмаған изложениелар, бирелгән темаға инша языу;
- рәсми йәки эш кағыздарын (ғариза, протокол, акт, автобиография, характеристика, справка һ.б.) яза белеү;
- башкорт телендә язма йәки телдән сығыш яһау.

Студенттар **белергә тейеш:**

- башкорт теленең үзенсәлекле өндәрен, хәрәфтәрен белеү, дөрөс әйтеү кағизәләрен;
- сингармонизм законың үзләштерәү;
- программала тәкдим ителгән темалар, ситуациялар буйынса һүззәрзе, һүзбәйләнештәрзең дөрөс әйтелешен һәм кулланылышың белеү;
- һүззәрзең мәғәнәһен, уларзың телмәрзә, диалогта, ситуатив аралашыуза куллана алыныуы;
- тәкдим ителгән ситуацияға бәйләп, диалог, монолог, хикәйә төзөй белеү;
- һөйләмдәрзә һүззәр тәртибен; һорау, хәбәр, өндәү һөйләмдәрзең дөрөс интонация менән укуытыуың; һөйләмдәрзә тыныш билдәләренең кағизәгә ярашлы куйылыуың;
- дөрөс һәм тасуири укуу, укуғандың йөкмәткеһен һөйләү;
- һүрәттәр, картиналар буйынса һөйләм, хикәйә төзөү;
- зур булмаған изложение, бирелгән темаға иншаларзың дөрөс язылыуың;
- рәсми йәки эш кағыздарын (ғариза, протокол, акт, автобиография, характеристика, справка һ.б.) яза белеү.

Дисциплинаны өйрәнеү процессы түбэндәге дөйөм компетенцияларзың формалашыуына йүнәлтелгән:

- ОК 2. Буласак үз һөнәрзәренең асылын һәм социаль әхәмиәтен аңлау, уға ныклы кызыкһыныу уятыу.
- ОК 4.Үз эшмәкәрлектәрен ойоштороу, үзенсәлекле алымдар һәм һөнәри мәсьәләләрҙең башкарылыу юлдарын һайлап алыу, уларзың мөһимлеген һәм качествоһын баһалау.
- ОК 5. Башкорт телендә телдән һәм язма рәүешендә телмәр үстөрөү һәм һөйләшеүҙе тормошқа ашырыу. Стандарт һәм стандарт булмаған ситуацияларҙа карар кабул итеү һәм улар өсөн яуаплылык булдырыу.
- ОК 10. Профессиональ документтарзы дәүләт һәм сит телдәрҙә куллана алыу.

1.4. Укыу планы буйынса профессиональ укыу йорттарында башкорт теле дәрестәренә бирелгән сәғәттәр һаны түбәндәгесә бүленә:

Дөйөм сәғәттәр һаны: 42

Аудитор сәғәттәр һаны:34

Үз аллы сәғәттәр һаны:6

Теоретик сәғәттәр һаны:12

Практик сәғәттәр һаны:20

Консультация:2

Промежуточная аттестация:2

2. УҚЫУ ДИСЦИПЛИНАҒЫНЫҢ СТРУКТУРАҒЫ ҺӘМ ЙӨКМӘТКЕҒЕ

2.1 Дисциплина буйынса эш төрҙәре һәм сәғәттәр һаны:

Эш төрҙәре	Сәғәттәр һаны
Дөйөм сәғәттәр һаны	42
Аудитор сәғәттәр һаны	36
Шуларҙан тыш:	
Практик сәғәттәр һаны	20
Теоретик сәғәттәр һаны	12
Үз аллы сәғәттәр һаны	6
Консультация	2
Йомғаклау аттестацияһының формаһы дифференцион зачет	2

2.2. ОГСЭ.07 Башкорт теле дисциплинаһы буйынса тематик план

Бүлектәр һәм темалар исемлеге	Укыу материалының йөкмәткеһе, практик һәм үз аллы эштәр	Сәғәттәр һаны	Үзләштергү кимәле
1	2	3	4
I бүлек. Инеш. Башкорт теле. Фонетика (кабатлау). Лексика.		9	
Тема 1.1. Үтелгәндәрҙе иҫкә төшөрәбез. Инеш. Башкорт алфавиты (кабатлау).	Укыу материалының йөкмәткеһе: 1 Инеш; Башкорт алфавиты. Башкорт теленең һузынҡылары һәм тартынҡылары (кабатлау). Практик эш: сәләмләү, танышыу һүзҙәрен кулланып, телдән һөйләмдәр төҙөү;	2	2
Тема 1.2. З.Биешева “Башкорт теле”. Һүз төркөмдәре (кабатлау).	Укыу материалының йөкмәткеһе: 1 Практик эш: З.Биешева “Башкорт теле”. Морфология: һүз төркөмдәре (кабатлау). Үз аллы эш: “З.Биешева шағирә һәм языусы” биографияһы менән танышыу һәм шиғырҙарын тасури укыу, калын һәм нәзек һузынҡыларҙы билдәләү;	2 1	2
Тема 1.3. Һөнәрҙәр. Сикләү киҫәксәләре. Көсәйтеү киҫәксәһе.	Укыу материалының йөкмәткеһе: 1 Практик эш: һөйләмдәрҙә сикләү киҫәксәләре өҫтәп языу; Һөнәрҙәр темаһы буйынса әңгәмә үткәреү. Сикләү киҫәксәләре.	2	2
Тема 1.4. Өфө-Башкортостандың баш калаһы. Үзләштерелгән һәм төп башкорт һүзҙәре.	Укыу материалының йөкмәткеһе: 1 Лексик тема “Өфө-Башкортостандың баш калаһы. Үзләштерелгән һәм төп башкорт һүзҙәре.	2	2
II бүлек. Һүз төркөмдәре (кылым, рәүеш).		20	
Тема 2.1. Йомактар һәм көләмәстәр. Кылым һөйкәләштәре: шарт һөйкәләше. Бойорок һөйкәләше.	Укыу материалының йөкмәткеһе: 1 Практик эш: көләмәстәр языу; һүрәттәр яһау; йомактар йыйыу. ”Йомактар һәм көләмәстәр”. ”Мәкәлдәр һәм әйтеждәр”. Кылым һөйкәләштәре: шарт һөйкәләше. Үз аллы эш: “Белем”, “Туған тел” темаларына мәкәлдәр языу; һүрәттәр яһау;	2 1	2
Тема 2.2. Мин Башкортостандан. Кылым һөйкәләштәре: хәбәр һәм теләк һөйкәләштәре.	Укыу материалының йөкмәткеһе: 1 Лексик тема: “Мин Башкортостандан” темаһы буйынса әңгәмә үткәреү; Кылым һөйкәләштәре: теләк һөйкәләштәре.	2	2
Тема 2.3. Башкортостандың билдәлә кешеләре. Кылым төркөмсәләре: сифат кылым. Уртаҡ кылым.	Укыу материалының йөкмәткеһе: 1 Лексик тема “Башкортостандың билдәлә кешеләре”; Кылым төркөмсәләре: сифат кылым.	2	2
Тема 2.4. Көн тәртибе. Кылым төркөмсәләре: исем кылым. Хәл кылым.	Укыу материалының йөкмәткеһе: 1 “Көн тәртибе”. Кылым төркөмсәләре: хәл кылым. Практик эш: һөйләмдәрҙән хәл кылымдарҙы табып, күсереп языу;	2	
Тема 2.5. Тән өлөштәре. Кылым йүнәләштәре: төп, кайтым йүнәләштәре. Йөкмәтеү йүнәләше.	Укыу материалының йөкмәткеһе: 1 ”Тән өлөштәре. Кылым йүнәләштәре: төп, кайтым йүнәләштәре, йөкмәтеү йүнәләше. Практик эш: Яңы һүзҙәр языу;	2	2

Тема 2.6. Башкортостан – бай ил. Кылым йүнәлештәре: уртаклык йүнәлеше. Төшөм йүнәлеше.	Укыу материалының йөкмәткеһе:		2	
	1	Лексик тема Башкортостан – бай ил. Кылым йүнәлештәре:уртаклык йүнәлеше.		2
	Үз аллы эш: “Башкортостан” темаһына доклад әзерләү һәм кроссворд төзөү.		1	
Тема 2.7. Языусылар. Шағирзар. Кылымдарзың һөйләмдә кулланылыуы.	Укыу материалының йөкмәткеһе:		2	
	1	Практик эш: һөйләмдәр языу. Кылымдарзың һөйләмдә кулланылыуы. “Языусылар. Шағирзар” темаһы буйынса әңгәмә үткәреү.		2
	Үз аллы эш: “Минен яраткан языусым” темаһына доклад әзерләү, шиғырын ятлау;		1	
Тема 2.8. Бөйөк башкорттар. Рәүеш. Рәүештәрҙең яһалышы.	Укыу материалының йөкмәткеһе:		2	
	1	Практик эш: рәүештәрҙе күсереп языу, күнегеүҙәр эшләү.		2
	Бөйөк башкорттар” темаһы буйынса әңгәмә үткәреү. Рәүеш; Рәүештәрҙең яһалышы.			
	Үз аллы эш: “Бөйөк кешеләр” темаһына реферат языу, кроссворд төзөү;		1	
III бүлек. Ярзамсы һүзәрҙе кабатлау һәм нығытыу.			4	
Тема 3.1. Музыка коралдары. Ярзамсы һүзәр:ымлыктар, мөнәсәбәт һүзәр.	Укыу материалының йөкмәткеһе:		2	
	1	Лексик тема “Музыка коралдары”. Ярзамсы һүзәр:ымлыктар, мөнәсәбәт һүзәр, бәйләүестәр, теркәүестәр, киҫәксәләр (кабатлау).		3
Тема 3.2. Языусылар һәм шағирзар. Антонимдар. Синонимдар. Омонимдар.	Укыу материалының йөкмәткеһе:		2	2
	1	“Языусылар һәм шағирзар” темаһына әңгәмә үткәреү. Антонимдар. Практик эш: текстарзан антонимдарҙы күсереп языу;		
IV бүлек. Синтаксис һәм пунктуация.			9	
Тема 4.1. Башкорт йолалары һәм байрамдары. Ябай һөйләм төрҙәре.	Укыу материалының йөкмәткеһе:		2	
	1	Лексик тема Ябай һөйләм төрҙәренә күнегеүҙәр эшләү. “Башкорт йолалары һәм байрамдары” темаһы буйынса әңгәмә үткәреү.		
Тема 4.2. Театр сәнғәте. Кушма һөйләмдәр. Тезмә кушма һөйләмдәр. Эйәр-теүле кушма һөйләмдәр.	Укыу материалының йөкмәткеһе:		2	2
	1	Практик эш: күнегеүҙәр эшләү.Һүзлек эше. “Театр сәнғәте” темаһы буйынса әңгәмә үткәреү. Кушма һөйләмдәр менән танышыу; Тезмә кушма һөйләмдәр.		
	Үз аллы эш: “Артистар. Театрзар” тураһында мәғлүмәттәр әзерләү, реферат языу.		1	
Консультация			2	
Промежуточная аттестация			2	
Бөтәһе:			42	

3. УКЫУ ДИСЦИПЛИНАҘЫН ҮТӘУ ШАРТТАРЫ

3.1. Материал-техник тәьмин итеүгә талаптар

Программаны үтәү шарттары кабинеттың булығын талап итә

Укыу кабинетының йһазландырылыуы:

- студенттар өсөн парталар;
- укытыусының эш урыны;
- языусыларзың плакаттары һәм әсәрзәре(әзәбиәттәр)

Техник укытыу сараһы:

компьютер һәм мультимедиапроектор.

3.2. Укытыу сараһы буйынса мәғлүмәт

Төп һәм өстәлмә әзәбиәт исемлеге

Төп:

1. Усманова М.Ғ., Солтанғолова З.З. Башкорт теле: башкорт теле дәүләт теле итеп укытылған башланғыс һәм урта профессиональ белем биреү учреждениялары өсөн. - Өфө: Китап, 2018.-264бит.
2. Тагирова С.А., Тулумбаева Э.Ю. “Интенсивный курс обучения башкирскому языку учащихся 7-11 классов русскоязычных школ”. – Уфа, 2018.
3. Башкорт теле.ru. Интенсив курска текстар: Башкорт телен өйрәнәүселәргә телмәр үстәреү өсөн текстар йһыйынтығы. - Өфө, 2018.-52бит.
4. З.Ә.Һазыева, М.С.Дәүләтшина. Башкорт теле – дәүләт теле. Эш дәфтәре. – Өфө. – 2018 й.-138бит.
5. З.М.Ғәбитова, С.А.Тагирова Башкорт теле:башкорт теле дәүләт теле итеп укытылған башланғыс һәм урта профессиональ белем биреү учреждениеларының 1курс студенттары өсөн.-Өфө:Китап,2018.-160бит.
6. З.М.Ғәбитова, С.А.Тагирова Башкорт теле:башкорт теле дәүләт теле итеп укытылған башланғыс һәм урта профессиональ белем биреү учреждениеларының 2курс студенттары өсөн.-Өфө:Китап,2018.-160бит.
7. Усманова М.Г.,Саяхова Л.Г., Киньягулова З.И. Башкирско-русский и русско-башкирский карманный словарь. Слова заимствования. Грамматика. Речевые образцы. Обновленный, дополненный, переработанный вариант.-Уфа:Учебно-методический центр “Эдвис”,2017.-288с.

Өстәмә:

8. Башкорт теле. ru: Интенсив курс. Башкорт телен өйрәнәүселәр өсөн дәреслек / Ф.Г.Хисамитдинова, М.Г.Усманова, Л.Ф. Моталова, С.А.Тагирова, Э.Д.Толомбаева, Л.С.Абуталипова. – Өфө: - 2018.-200бит.
9. З.М. Ғәбитова, Х.А.Толомбаев Урыс мәктәптәрендә башкорт телен укытыузы ойоштороу буйынса методик кәңәштәр. - Өфө, 2018.-96бит.
10. Ф.Г. Хисамитдинова. Башкорт теле: Интенсив курс: Дәреслек – Өфө: Китап, 2018.
11. М.Г.Усманова. Грамматика башкирского языка для изучающих язык как государственный. – Уфа: “Китап”, 2018.
12. Башкорт теленән электрон китап.
13. Языусылар, Башкортостан тураһында электрон дискалар.
14. <http://tel.bashgort.com/liles>

4. МАТЕРИАЛДЫ ҮЗЛЭШТЕРЕҮГӘ КОНТРОЛЬ ҺӘМ БИЛДӘ

Укытыузың һөзөмтәһе (үзләштерелгән белемдәр)	Укытыуза контроль һәм белем кимәлен билдәләү ысулдары һәм формалары
Студенттар түбәндәге күнекмәләргә эйә булырға тейеш:	
<p>башкорт теленең үзенсәлекле өндәрен, хәрәфтәрен белеү, телмәрзә куллана алыу;</p> <p>программала тәкдим ителгән темалар, ситуациялар буйынса һүзәрзе, һүзбәйләнештәрзе дөрөс әйтә һәм куллана белеү;</p> <p>һүзәрзең мәғәнәһенә карап, уларзы телмәрзә, диалогта, ситуатив аралашыуза куллана алыу;</p> <p>тәкдим ителгән ситуацияға бәйләп, диалог, хикәйә төзәй белеү;</p> <p>дөрөс һәм тасуири укыу, укығандың йөкмәткеһен һөйләү; һорау һәм яуап бирә алыу;</p> <p>һүрәттәр, картиналар буйынса һөйләм, хикәйә төзәү;</p> <p>зур булмаған изложениелар, диктант, бирелгән темаға инша языу;</p> <p>рәсми йәки эш кағыздарын (ғариза, протокол, акт, автобиография, характеристика, справка һ.б.) яза белеү;</p> <p>башкорт телендә язма йәки телдән сығыш яһау.</p>	<p>Практик эш, аудитор, үз аллы эш</p>
Студенттар белергә тейеш:	
<p>башкорт теленең үзенсәлекле өндәрен, хәрәфтәрен белеү, дөрөс әйтеү кағизәләрен;</p> <p>программала тәкдим ителгән темалар, ситуациялар буйынса һүзәрзе, һүзбәйләнештәрзең дөрөс әйтелешен һәм кулланылышын белеү;</p> <p>һүзәрзең мәғәнәһен, уларзың телмәрзә, диалогта, ситуатив аралашыуза куллана алыныуы;</p> <p>тәкдим ителгән ситуацияға бәйләп, диалог, хикәйә төзәй белеү;</p> <p>дөрөс һәм тасуири укыу, укығандың йөкмәткеһен һөйләү;</p> <p>һүрәттәр, картиналар буйынса һөйләм, хикәйә төзәү;</p> <p>зур булмаған изложение, диктант, бирелгән темаға иншаларзың дөрөс язылыуын;</p> <p>рәсми йәки эш кағыздарын (ғариза, протокол, акт, автобиография, характеристика, справка һ.б.) яза белеү;</p>	<p>Практик эш, аудитор, үз аллы эш</p>

**ЛИСТ ИЗМЕНЕНИЙ, ВНЕСЕННЫХ В РАБОЧУЮ ПРОГРАММУ
ОГСЭ 07. БАШКОРТ ТЕЛЕ**

Учебный год	Вид изменений (объем времени, порядок освоения УД и ПМ и.т.п.)	В какой документ ППССЗ вносятся изменения	Конкретное содержание изменений	Экспертное суждение о необходимости и целесообразности внесения изменений	Подпись председателя ЦК/ представителей работодателей
21.08.2019	Изменение наименования образовательной организации	Рабочая программа	Автономная некоммерческая организация среднего профессионального образования «Бирский кооперативный техникум» переименован в Автономную некоммерческую профессиональную образовательную организацию «Бирский кооперативный техникум»	Решение о государственной регистрации Управления МинЮста РФ по РБ № 1351-р от 13.08.2019	

